

جمهوری اسلامی ایران

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

برنامه درسی

دوره: دکتری

رشته: جغرافیا و برنامه ریزی شهری

گروه: علوم اجتماعی

نسخه بازنگری شده

مصوبه هشتاد و سومین جلسه مورخ ۱۳۹۵/۸/۱۶ کمیسیون برنامه ریزی آموزشی

بسم الله الرحمن الرحيم

برنامه درسی بازنگری شده دوره دکتری رشته جغرافیا و برنامه ریزی شهری

۱- به پیشنهاد مورخ ۹۵/۸/۱۲ گروه برنامه ریزی و گسترش علوم جغرافیایی، برنامه درسی بازنگری شده دوره دکتری رشته جغرافیا و برنامه ریزی شهری در هشتاد و سومین جلسه مورخ ۱۳۹۵/۸/۱۶ کمیسیون برنامه ریزی آموزشی تصویب شد.

۲- این برنامه از تاریخ تصویب جایگزین برنامه دکتری جغرافیا و برنامه ریزی شهری مصوب هشتصد و سی و دومین جلسه مورخ ۹۲/۳/۱۲ می شود.

۳- برنامه فوق الذکر از تاریخ تصویب برای اجرا به مدت ۵ سال در تمامی دانشگاهها و موسسه های آموزشی و پژوهشی کشور که طبق مقررات مصوب وزارت علوم، تحقیقات و فناوری فعالیت می کنند ابلاغ می شود و بازنگری آن پس از اتمام مدت ذکر شده الزامی است.

عبدالرحیم نود ابراهیم

دبیر شورای عالی برنامه ریزی آموزشی

نود ابراهیم

مقدمه:

قرن بیست و یکم، عصر تفکر شهری و هزاره شهری شدن جمعیت جهان و جهانی شدن شهرها می باشد. شهرها به نیروهای پیشران و محرکه توسعه پایدار بین المللی، ملی، منطقه ای و محلی تبدیل شده اند. با این حال رفاه تامین شده به دست شهرها هنوز به تساوی تقسیم نشده است و بخش بزرگی از جمعیت شهری به منافع و عوایدی که شهرها ایجاد کرده اند، دسترسی ندارند. لذا نقش آفرینی شهرها نیازمند تقویت نگرش، رویکرد و تفکر راهبردی در سیاست گذاری و بهره گیری از فناوریهای نوین در عرصه مدیریت و برنامه ریزی شهری است. در این راستا، تقویت مفاهیم، مبانی نظری، الگوهای برنامه ریزی و مدیریت شهری و عمومی کردن آنها و مشارکت گسترده ذی نفوذان، ذینفعان و شهروندان گامی موثر در دست ستیابی به اهداف توسعه پایدار شهری می باشد. بر همین اساس ضرورت تغییر و اصلاح و بهبود محتوی و سرفصلهای درس برنامه ریزی شهری می تواند گامی هرچند کوچک ولی مهم در راستای دست یابی به این هدف مهم (توسعه پایدار شهری) باشد.

۱- ضرورت و اهمیت رشته:

در چند دهه اخیر، تغییر و تحولات فن اورانه که زمینه ساز عصر انقلاب اطلاعات و گذار از مدرنیسم و شکل گیری دوران پست مدرن بوده، مرزهای سیاسی و جغرافیایی را پشت سر گذاشته و جهان را به صورت شبکه ای متصل به یکدیگر نموده و دهکده جهانی را شکل داده است. در این جهان شبکه ای به هم پیوسته، شهرها نقش گره های اتصال این شبکه جهانی را ایفا می نمایند. این تحولات ساختاری باعث شکل گیری شهرهای جهانی و طرح نظریه ها و الگوهای نوظهوری به بازار علم در حوزه شهر و برنامه ریزی شهری شده اند؛ از جمله مفاهیم و نظریه هایی مانند توسعه پایدار، رشد هوشمند، توسعه میان افزا، جنبش نوشهرگرایی، توسعه حمل و نقل گرا، شهر دوست دار طبیعت و... که نیازمند بهره گیری از این تئوریها و الگوها در سطوح تحقیقات عالی در رشته جغرافیا و برنامه ریزی شهری به منظور همراه شدن با کاروان علم می باشد. همچنین چند قطبی شدن شهرهای ایران، برنامه ریزی شهرهای جدید، تبدیل روستاهای بزرگ به شهرها، ایجاد شهرکهای صنعتی و مسکونی، روستا گریزی، شکل گیری مناطق کلانشهری، آلونک نشینی و گسترش حاشیه نشینی در شهرها، عدم تعادل در نظام شهری، تفاوت شدید بین شهر و روستا، ناکارآمدی طرحهای جامع و تفصیلی به شکل سنتی و در نهایت ظهور مسایل و مشکلات و معضلات اجتماعی، فرهنگی و زیست محیطی در شهرها و مناطق پیرامونی، لزوم تاکید بیشتر بر بهره گیری جغرافیا و برنامه ریزی شهری را روشن می سازد. امری که هم اکنون مورد نیاز نه تنها دستگاههای دولتی از جمله وزارت راه و شهرسازی، وزارت کشور، سازمان مدیریت و برنامه ریزی، سازمان حفاظت و محیط زیست، بلکه نهادهای عمومی از جمله شهرداریها، شوراهای اسلامی شهرها و نهادهای تخصصی و غیر دولتی از جمله مهندسين مشاور شهرساز و ... می باشد.

۲- اهداف:

۱. تربیت مدرسین و نیروی انسانی متخصص و متعهد در قلمرو دانش جغرافیا و برنامه ریزی شهری برای رفع نیازهای آموزشی دانشگاه ها.

۲. توسعه مرز های دانش جغرافیا و برنامه ریزی شهری در ایران .

۳. انجام تحقیقات کاربردی در زمینه جغرافیا و برنامه ریزی شهری در جهت رفع نیاز های شهرها ، مناطق

کلانشهری و آمایش شهری و منطقه ای

۴. تربیت کادر های تخصصی مورد نیاز دستگاههای اجرایی از جمله شهرداریها ، شوراهای اسلامی شهرها ،

مهندسان مشاور شهرساز و برنامه ریزان فضایی ، سازمان مدیریت و برنامه ریزی ، سازمان محیط زیست در

زمینه برنامه ریزی و مدیریت شهری و منطقه ای

۳- نقش و توانایی دانش آموختگان:

دانش آموختگان دوره دکتری جغرافیا و برنامه ریزی شهری میتوانند در دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی کشور

مشغول آموزش و پژوهش شوند و ضمن تدریس دروس تخصصی مقاطع تحصیلی مختلف این رشته، به عنوان

پژوهشگر در پژوهشگاهها، پژوهشکده ها و دیگر مراکز پژوهشی کشور مثل سازمان مدیریت و برنامه ریزی (مرکز

ملی آمایش)، وزارت کشور (در بخش شهرداری ها) ، شوراهای اسلامی شهرها ، وزارت راه و شهر سازی ، نهادهای

تخصصی غیر دولتی مهندسان مشاور و غیره به کار گرفته شوند.

۴- رشته های مورد پذیرش در آزمون دکتری :

دارندگان کارشناسی ارشد همه رشته ها و گرایشهای علوم جغرافیایی می توانند در آزمون دکتری جغرافیا و برنامه ریزی

شهری شرکت کنند.

۵- ضرایب دروس امتحانی :

۱. نظریه های برنامه ریزی و توسعه شهری ضریب ۳

۲. روش و تکنیکهای تحقیق در مطالعات و برنامه ریزی شهری ضریب ۳

۳. برنامه ریزی شهری و ناحیه ای با تاکید بر ایران ضریب ۲

۴. اکولوژی شهری ضریب ۲

۵. اصطلاحات و مفاهیم تخصصی ضریب ۲

۶- تعداد و نوع واحدهای درسی:

واحدهای درسی رشته جغرافیا و برنامه ریزی شهری در مقطع دکتری ۳۶ واحد شامل ۱۶ واحد درس و ۲۰ واحد رساله به

شرح زیر است:

۱. دروس پایه ۸ واحد:

۲. دروس تخصصی و اختیاری ۸ واحد (با امکان انتخاب از بین ۱۶ واحد درسی). بدین ترتیب که ۸ واحد از ۱۶ واحد دروس

تخصصی براساس موضوع رساله دانشجویان و باتصویب شورای گروه آموزشی مربوط ارایه خواهد شد که البته

دروس انتخابی میتوانند در هر دوره تحصیلی تغییر یابد:

تبصره ۱: دروس جبرانی برای دانشجویانی که تحصیلات مقطع کارشناسی ارشد آنها غیر از رشته جغرافیا و برنامه ریزی شهری اما مرتبط با برنامه ریزی شهری (میان رشته ای) بوده با تشخیص گروه پیشنهاد می شود. این دروس بر حسب نوع تحصیلات در مقطع کارشناسی ارشد، توسط شورای تخصصی گروه تعیین و به دانشجویان ابلاغ می شود. حداکثر تعداد واحد دروس جبرانی ۶ واحد است که دانشجوی موظف به گذراندن آنهاست.

۱. موضوع رساله در ارتباط با مسایل توسعه و برنامه ریزی شهری و در چارچوب علم جغرافیا و همراه با نوآوری در تحقیق انتخاب میشود؛

۲. مراحل انتخاب و تصویب موضوع، تعیین اساتید راهنما و مشاور و دفاع و ارزشگذاری رساله، طبق ضوابط و مقررات مصوب وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و نیز سیاستهای ویژه هر دانشگاه خواهد بود.

تبصره ۲: به منظور ارتباط دادن مستقیم درس و محتوای آن با تجارب استاد از یک طرف و از طرف دیگر با تجارب دانشجو، و کمک به فهم بهتر و ابداع و ایجاد مهارت افزایی، منطبق با موضوع و محتوای درس و سرفصل، برای بعضی دروس کار عملی، آزمایشگاه، کارگاه، سمینار یا مسافرت علمی در نظر گرفته شده است که مدرس درس و گروه آموزشی دانشگاه مجری، لازم است در اجرای آن دقت لازم بفرمایند. (۱) منظور از کار عملی (پروژه) یعنی مدرس درس یک موضوع مربوط به عنوان و محتوای درس مربوط را با روش تحقیق معین به دانشجو ارائه می دهد. دانشجو موظف است آن را در طول ترم انجام و تجربیات شخصی خود را به استاد ارائه نماید و آن را به ظهور برساند. استاد درس علاوه بر ۳۲ ساعت وقتی که مطابق برنامه آموزشی صرف آموزش نظری به دانشجو می کند، ۱۶ ساعت نیز برای کار عملی دانشجو منطبق با محتوای درس وقت صرف می کند. ارزیابی کار دانشجو باید در طول همان ترم انجام شود و به ترم بعد تسری داده نشود. (۲) منظور از آزمایشگاه یعنی درس در محل آزمایشگاه برگزار می شود و مدرس با استفاده از ابزارهای آزمایشگاهی مباحث نظری خود را به دانشجو آموزش می دهد و تجربیات خود را به ظهور می رساند. (۳) منظور از کارگاه یعنی درس در محل کارگاه تشکیل می شود و مدرس با استفاده از ابزارهای کارگاهی اعم از نرم افزار یا سخت افزار، درس مورد نظر خود را آموزش می دهد. (۴) منظور از سمینار بخشی از کارهای آموزشی مربوط به موضوع و محتوای درس است که استاد با طرح موضوع در جلسه قبل، دانشجو آن را تحقیق و در کلاس درس زیر نظر استاد مربوط با هم به بحث و مذاکره می پردازند. (۵) منظور از سفر علمی، این است که استاد برای مشاهده مصداقی و شهودی مباحث مربوط به محتوای درس در فضای جغرافیایی به یک یا چند منطقه جغرافیایی سفر و آموزش درس را تکمیل می کند.

جدول شماره ۱: دروس پایه دوره دکتری جغرافیا و برنامه ریزی شهری

ردیف	نام درس	Course Name	تعداد واحد	تعداد ساعت		جمع ساعت
				نظری	عملی	
۱	تحلیل نظریات توسعه و برنامه ریزی شهری (رشد هوشمند، شهر خلاق و...)	Analysis of urban planning and development theories (smart growth, creative city etc.)	۲	۲		۳۲
۲	روش شناسی و تکنیکهای تحقیق با تاکید بر آینده نگاری	Methodology and research techniques with an emphasis on foresight	۲	۲		۳۲
۳	تحلیل فضایی پیشرفته با تاکید بر سیستم اطلاعات جغرافیایی GIS	Advanced spatial analysis with an emphasis on geographic information system (GIS)	۲	۱	۱	۴۸
۴	چالش ها و مسایل توسعه شهری ایران	Challenges and issues of urban development in Iran	۲	۲		۳۲
۵	جمع		۸	۸		۱۲۸

جدول شماره ۲: دروس تخصصی و اختیاری دوره دکتری جغرافیا و برنامه ریزی شهری

(۸ واحد از ۱۶ واحد تخصصی به صورت اختیاری توسط گروه آموزشی انتخاب و ارایه خواهد شد)

ردیف	نام درس	Course Name	تعداد واحد	تعداد ساعت		جمع ساعت
				نظری	عملی	
۱	برنامه ریزی گردشگری شهری	Urban tourism planning	۳	۲		۳۲
۲	برنامه ریزی شهرهای ایرانی- اسلامی	Planning in Iranian-Islamic cities	۲	۲		۳۲
۳	حکمرانی و مدیریت یکپارچه شهری	Governance and urban integrated management	۲	۲		۳۲
۴	برنامه ریزی راهبردی و عملیاتی شهرها	Strategic and operational planning of cities	۲	۱	۱	۳۲
۵	برنامه ریزی محیط زیست شهری	Urban Environment Planning	۲	۲		۳۲
۶	سیاستهای کاربری زمین و مسکن شهری در ایران	Urban land use and housing policies in Iran	۲	۲		۳۲
۷	نقش مدیریت و برنامه ریزی محلی در مشارکت و توسعه شهری	Role of local management and planning in urban development and participation	۲	۲		۳۲
۸	مدیریت مخاطرات شهری	Urban hazards management	۲	۲		۳۲
۹	جمع		۱۶	۱۶		۲۵۶

سرفصل دروس دکتری رشته جغرافیا و برنامه ریزی شهری

عنوان درس:	تعداد واحد:	نوع واحد:	دروس پیش نیاز:
نظریات توسعه و برنامه ریزی شهری (رشد هوشمند، شهر خلاق و ...)	۲	نظری	-
Analysis of urban planning and development theories (smart growth, creative city etc.)	تعداد ساعت: ۳۲	آموزش تکمیلی عملی: سفر علمی □ آزمایشگاه □ کارگاه □ سمینار □ دارد □ ندارد ■	
اهداف: آشنایی و افزایش قدرت درک و توانایی دانشی و تحلیلی دانشجویان با زمینه های معرفتی، مکاتب و نظریه های جغرافیایی و برنامه ریزی و توسعه شهری به منظور بکار گیری آن در استنباط و درک مسایل علمی در تحلیل نظری مسایل برنامه ریزی شهری.			
سرفصل ها: مفاهیم توسعه، توسعه شهری پایدار ۱. نظریه رشد هوشمند شهری ۲. جنبش نوشهر گرایی (توسعه حمل و نقل محور) ۳. مدرنیسم و پست مدرن در برنامه ریزی شهری و شهرسازی ۴. زیست پذیری شهری ۵. توسعه میان افزا ۶. ناب آوری شهری ۷. شهر هوشمند ۸. شهر خلاق			
منابع اصلی: ۱. معاونت معماری و شهرسازی، وزارت مسکن و شهرسازی، (۱۳۸۵) برنامه ریزی راهبردی توسعه شهری، کیانقش، تهران ۲. غمامی، مجید (۱۳۸۴)، روشهای شهر سازی نوین در فرانسه، انگلستان و آمریکا، انتشارات مرکز مطالعاتی و تحقیقاتی شهر سازی و معماری، تهران ۳. مولوی، مهرناز، راهنمای رشد هوشمند، انتشارات دانشگاه گیلان، ۱۳۹۱ ۴. رحمتا، محمد رحیم، عباس زاده غلامرضا (۱۳۸۸)، سنجش فرم کالبدی شهر (نظریه ها، تجارب و تکنیکها)، انتشارات جهاد دانشگاهی مشهد، مشهد ۵. مشکینی، ابوالفضل، حاتمی نژاد حسین و مهدی نژاد حسین، شهر خلاق الگویی نوین برای توسعه دانش بنیان در حوزه مدیریت شهری، انتشارات آراد کتاب، مشهد			

۶. حاتمی نژاد ، حسین ، ضرغام فرد ، مسلم ، خادمی ، امیر حسین ، میرسیدی ، سید محمد ، سیاست های فضایی در برنامه ریزی شهری، انتشارات پاپلی، مشهد.

۷. بتدرآباد، علیرضا، شهر زیست پذیر از مبانی تا عمل، ۱۳۹۰، انتشارات آذرخش.

۸. مشکینی ، ابوالفضل ، حاتمی نژاد ، حسین ، مهدنژاد و پرهیز، فرهاد، ۱۳۹۲، الگوهای فرانوگرایی در برنامه ریزی شهری، انتشارات امید انقلاب.

۹. زنگنه شهرکی، سعید (۱۳۹۵). مدیریت گسترش کالبدی شهر با رویکرد رشد هوشمند شهری، انتشارات دانشگاه تهران.

۱۰. ایلو اگیون (۱۳۹۲)، برنامه ریزی شهری برای مدیران شهر ، مترجمان محمد رحیم رهنما ، سید علی حسین پور ، انتشارات مرکز پژوهشهای شورای اسلامی مشهد ،

11. United Nations Human Settlements Programme (2013), **PLANNING AND DESIGN FOR SUSTAINABLE URBAN MOBILITY: POLICY DIRECTIONS GLOBAL REPORT ON HUMAN SETTLEMENTS 2013**,

12. AyyoobSharifi(2016),From Garden City to Eco-urbanism: The quest for sustainable neighborhood development, Sustainable Cities and Society 20 (2016) 1–16

سرفصل دروس دکتری رشته جغرافیا و برنامه ریزی شهری

عنوان درس:	تعداد واحد:	نوع واحد:	دروس پیش نیاز:
روش شناسی و تکنیکهای تحقیق با تاکید بر آینده نگاری	۲	نظری	-
Methodology and research techniques with an emphasis on foresight	تعداد ساعت: ۳۲	آموزش تکمیلی عملی: سفر علمی □ آزمایشگاه □ کارگاه □ سمینار □ دارد □ ندارد ■	
اهداف: آشنایی و افزایش قدرت تحلیل و مهارت دانشجویان با تحله ها و بینش های فکری در برنامه ریزی شهری و تاثیر آن بر روش شناسی و مدل های نظری و عملی در برنامه ریزی شهری			
سرفصل ها:			
۱. زمینه های برتر معرفتی گانت و روش شناسی علی ، زمینه های معرفت شناسی و روش شناسی سیستمی ۲. زمینه های معرفتی شهودی و روش شناسی عرفانی ۳. الگو های آینده پژوهی به روش سناریو نگاری ۴. الگو های شناخت شناسی ارزیابی والویت بندی . مدل تحلیل چند متغیره TOPSIS ، AHP ۵. منطق روابط مداری { منطق تک ارزشی (منطق صفر-یک) ، منطق چند ارزشی (منطق فازی) } ۶. تئوری سلسله مراتبی Hierarchy Theory ۷. تئوری شبکه عصبی Neurotic Theory ۸. انواع روش های تصمیم گیری در برنامه ریزی شهری ۹. مدل ها و تکنیک های تصمیم گیری در برنامه ریزی شهری مانند الکترون ، ویکور و غیره.			
منابع اصلی:			
۱۰. آ.یا. لرنر ، ترجمه پریانی گیومرث (۱۳۶۶) مبانی سایبرنتیک ، تهران ، پژمان دانش پژوه ۱۱. ایزارد والتر (۱۳۶۳) . روش های تحلیل منطقه ای . دانشگاه ملی ایران ۱۲. برتا لنفی لودریک قون (۱۳۶۶) ، مبانی تکامل و کاربردهای نظریه عمومی سیستم ها . مترجم پریانی گیومرث ، تهران ، تندر ۱۳. پوپر ، کارل ریموند (۱۳۶۳) . حدس ها و ابطال های رشد شناخت علمی ، مترجم ، احمد ارام ، شرکت سهامی انتشار . ۱۴. جعفریان . رسول (۱۳۶۷) . روش شناسی تاریخی . سازمان تبلیقات اسلامی قم ۱۵. حافظ نیا ، محمد رضا (۱۳۸۴) روش تحقیق در علوم انسانی . سمت . تهران ۱۶. قدسی پور حسن ، (۱۳۸۸) ، فرآیند تحلیل سلسله مراتبی ، انتشارات دانشگاه صنعتی شریف ، (پلی تکنیک تهران) . ۱۷. محمد پور ، احمد . ۱۳۸۹ . ضد روش . انتشارات جامعه شناسان . تهران. ۱۸. کرسول . جان و پلاتو کلارک . (۱۳۹۰) ، روشهای پژوهش ترکیبی ، مترجمان ، علیرضا کیامنش و جاوید سربابی ، انتشارات آییژ ، تهران ۱۹. ایان های ، (۱۳۸۸) ، روشهای تحقیق کیفی در جغرافیای انسانی ، مترجمان ، احمد پور احمد ، محمد اسکندری نوده ، انتشارات سمت . تهران			

۲۰. پیتر شوارتز (۱۳۸۸)، هنر دورنگری، برنامه ریزی برای آینده در دنیای با عدم قطعیت، مترجم، عزیز علیزاده، مرکز آینده پژوهی علوم و فناوری های دفاعی، تهران
۲۱. ژینهوا وانگ، (۱۳۹۳) روش های تحقیق در برنامه ریزی شهری و منطقه ای، مترجمان، ژیل سجاد و دیگران، تهران، انتشارات دانش نگار.
۲۲. رهنما، محمد رحیم، معروفی، ایوب (۱۳۹۴)، سناریونگاری در مطالعات شهری و منطقه ای (مفاهیم، روش ها و تجارب)، مرکز پژوهشهای شورای اسلامی شهر مشهد.

1. Mark Polczynski (2009), Scenario Planning, Schultz <http://www.infinitefutures.com/tools/sb.shtml>
2. Caroline Bayr, Miriam Steurer, Rose-Gerd Koboltschnig (2013) Scenario Planning for Cities using Cellular Automata Models: A Case Study, from the RePEc website: <http://ideas.repec.org/s/grz/wpaper.html>
3. Carlos Nunes Silva (2012), Online Research Methods in Urban and Planning Studies: Design and Outcomes, Web site: <http://www.igi-global.com>

سرفصل دروس دکتری رشته جغرافیا و برنامه ریزی شهری

عنوان درس:	تعداد واحد:	نوع واحد:	دروس پیش نیاز:
تحلیل فضایی پیشرفته با تاکید بر سیستم اطلاعات جغرافیایی GIS	۲	نظری / عملی	-
Advanced spatial analysis with an emphasis on geographic information system (GIS)	تعداد ساعت: ۲۸	آموزش تکمیلی عملی: مفر علمی □ آزمایشگاه □ کارگاه □ سمینار □ دارد □ ندارد □	
اهداف: آشنایی دانشجویان با روشها و تکنیکهای تحلیل فضایی با تکیه بر سیستم اطلاعات جغرافیایی در برنامه ریزی شهری و منطقه ای است.			
سرفصل ها:			
۱. مفهوم فضا (کانتی، اقلیدسی و...) ۲. فضایی جغرافیایی ۳. فضای شهری ۴. مدلها و تکنیکهای تحلیل فضایی (مدلهای گری Moran Index, GARY و ضریب جینی Gini coefficient) ۵. رگرسیون وزنی جغرافیایی Geographically weighted regression ۶. رگرسیون معمولی جغرافیایی Geographic ordinary regression ۷. تحلیل سلسله مراتبی فضایی (AHP Hierarchy) ۸. تحلیل فازی فضایی (Fuzzy Hierarchy)			
منابع اصلی:			
۱. ایزارد والتر (۱۳۶۳). روش های تحلیل منطقه ای. مترجم: محمد کاظم صیمی، دانشگاه ملی ایران ۲. ویلیام ای. هاکسپولد، اریک فلاور، برایان بار (۱۳۹۳) کاربرد GIS در شهرسازی و برنامه ریزی شهری براساس نسخه، آزاد پیم، تهران ۳. دکتر علی زندگی آبی- میثم رضایی (۱۳۹۴). کاربرد GIS جغرافیا و برنامه ریزی شهری و شهر سازی ۴. غریب فاضل نیا، سید یاسر حکیم دوست، یداله بلیانی (۱۳۹۳)، راهنمای جامع مدلهای کاربردی GIS در برنامه ریزی های شهری، روستایی و محیطی - جلد او، آزاد پیم، تهران. 5. MICHAEL BATTY, URBAN MODELLING, Cambridge University Press 1976 6. Alison J. Heppenstall · Andrew T. Crooks, Linda M. See · Michael Batty, Editors Agent-Based Models of Geographical Systems, Springer Science+Business Media B.V, 2012			

سرفصل دروس دکتری رشته جغرافیا و برنامه ریزی شهری

عنوان درس:	تعداد واحد:	نوع واحد:	دروس پیش نیاز:
چالش ها و مسایل توسعه شهری ایران	۲	نظری	-
Challenges and issues of urban development in Iran	تعداد ساعت: ۳۲	آموزش تکمیلی عملی: سفر علمی □ آزمایشگاه □ کارگاه □ سمینار □	دارد □ ندارد ■
اهداف: آشنایی و افزایش قدرت درک و توانایی دانشی و تحلیلی دانشجویان با چالشها و مسایل و مشکلات شهری ایران و دسته بندی معقول و منطقی آنها در ابعاد اجتماعی، اقتصادی، کالبدی و زیست محیطی می باشد.			
سرفصل ها:			
۱. مفهوم مساله و چالش شهری ۲. راههای شناسایی مسایل و چالشهای شهری ۳. الگوهای طبقه بندی مسایل و چالشهای شهری ۴. طبقه بندی مسایل شهری بر مبنای اصول توسعه پایدار شهری: a. مسایل و چالشهای اجتماعی - فرهنگی (جمعیت، گروههای سنی، شغلی، جنسی، رشد و پیری جمعیت، سواد، طلاق، ازدواج، جرایم، مشارکت محلی، مهاجرت، حاشیه نشینی و...) b. مسایل و چالشهای اقتصادی (شغل، درآمد، بهره وری، توزیع فضایی فعالیتهای شغلی، تولید، سرمایه گذاری، مصرف، بیکاری و...) c. مسایل و چالشهای زیست محیطی (پسمانده شهری، فاضلاب، آلودگی هوا، خاک، آب، صدا و...) d. مسایل و چالشهای کالبدی (کاربریها، توزیع فعالیتهای تراکم و تجمع فعالیتهای و...) ۵. اولویت بندی مسایل و چالشهای شهری ۶. ارزیابی راهکارهای حل مسایل و چالشهای شهری			
منابع اصلی:			
۱. کامروا، محمد علی (۱۳۸۴)، مقدمه ای بر شهر سازی معاصر ایران، انتشارات دانشگاه تهران، تهران، ۲. رهنمایی، محمد تقی، برنامه ریزی شهری در ایران، سازمان سمت، تهران ۳. مجید غمامی (۱۳۸۷) درباره ی مسائل شهر سازی در ایران امروز، انتشارات آگاه، تهران ۴. برنامه اسکان بشر (۱۳۹۵)، وضعیت شهرهای جهان (۲۰۱۲-۲۰۱۳)، رفای شهری، مترجمان، براتعلی خاکپور، مسعود داوری نژاد، انتشارات مرکز پژوهشهای شورای اسلامی شهر مشهد، مشهد 5. Vito Albino, Umberto Berardi & Rosa Maria Dangelico (2015), Smart Cities: Definitions, Dimensions, Performance, and Initiatives, information Journal of Urban Technology: http://www.tandfonline.com/loi/cjut20 6. Cynthia Rosenzweig, William D. Solecki (2011), Climate Change and Cities First Assessment Report of the Urban Climate Change Research Network, York, www.cambridge.org			

سرفصل دروس دکتری رشته جغرافیا و برنامه ریزی شهری

عنوان درس:	تعداد واحد:	نوع واحد:	دروس پیش نیاز:
برنامه ریزی گردشگری شهری	۲	نظری	-
Urban tourism planning	تعداد ساعت:	آموزش تکمیلی عملی: ☐ دارد ☒ ندارد	
	۳۲	سفر علمی ☐ آزمایشگاه ☐ کارگاه ☐ سمینار ☐	
اهداف: آشنایی و افزایش قدرت درک و توانایی دانشی و تحلیلی دانشجویان با موضوعات برنامه ریزی گردشگری شهری ایران و دسته و بستر سازی برای توسعه صنعت گردشگری			
سرفصل ها:			
۱. برنامه ریزی گردشگری شهری ۲. گردشگری به منزله یک سیستم (سیستم کارکردی) ۳. گردشگری و توسعه پایدار شهری ۴. گردشگری شهری و امر اشتغال ۵. گردشگری و جاذبه های فرهنگی شهرها ۶. گردشگری بین المللی و انتشار امراض ۷. شهر به عنوان مبدا گردشگری ۸. شهر به عنوان مقصد گردشگری ۹. بازاریابی گردشگری شهری ۱۰. اثرات و پیامدهای مثبت گردشگری در شهرها ۱۱. اثرات و پیامدهای منفی گردشگری در شهرها			
منابع اصلی:			
۱. موحد، علی، مقدمه ای بر گردشگری شهری، دانشکده علوم جغرافیایی دانشگاه خوارزمی، ۱۳۸۹. ۲. زندگی آبادی علی-سارا میرزایی، برنامه ریزی شهری در بازارهای سنتی شهرهای ایرانی - اسلامی ۱۳۹۱ ۳. رهنمایی، محمد تقی، گردشگری شهری، معاونت آموزشی پژوهشکده مدیریت شهری و روستایی، ۱۳۹۰. 4. Spirou, Costas, Urban tourism and urban change: cities in a global economy, 2005, Routledge. 5. Page, Stephan and Prentice, Hall, Managing urban tourism, (themes in tourism), 2002.			

سرفصل دروس دکتری رشته جغرافیا و برنامه ریزی شهری

عنوان درس:	تعداد واحد:	نوع واحد:	دروس پیش نیاز:
برنامه ریزی شهرهای ایرانی - اسلامی	۲	نظری	-
Planning in Iranian-Islamic cities	تعداد ساعت:	آموزش تکمیلی عملی: دارد □ ندارد ■	سفر علمی □ آزمایشگاه □ کارگاه □ سمینار □
اهداف: آشنایی دانشجویان با مبانی فکری و اندیشه ای شکل گیری شهرهای اسلامی و امکان پیاده کردن آنها در برنامه ریزی شهری			
سرفصل ها: ۱. نظری اجمالی به معیارهای ماهوی و سرشتی شهرهای سرزمین اسلامی از صدر اسلام تا آستانه غرب گرایی ۲. شهر و اسلام: سرچشمه های جهان بینی و آیین شهرسازی اسلامی ۳. تنوع و سنخ های گوناگون شهرهای اسلامی ۴. نقش وقف در تکوین و تداوم شهرهای اسلامی ۵. آینده شهرنشینی و شهرگرایی در جهان اسلام ۶. ویژگیهای منحصر بفرد شهرهای ایرانی - اسلامی ۷. تحلیل ویژگیها و تفاوتهای شهرهای عربی - اسلامی و ایرانی - اسلامی			
منابع اصلی:			
۱. شهاب الدین همتی، گندوکاوی در تعریف شهر ایرانی؛ (برسبنای آموزه های اسلامی)، انتشارات گسترش رایانه با همکاری دفتر نشر معارف اسلامی، تهران، ۱۳۹۴ ۲. پیرنیا، محمد کریم، آشنایی با معماری اسلامی ایران، انتشارات دانشگاه علم و صنعت ایران، ۳. محمد تقی زاده (۱۳۹۵)، طراحی شهر و فضای شهری ایرانی (مبانی، اصول، معیارها، نمونه ها)، انتشارات خورشید باران ۴. مرکز تحقیقات مسکن و شهر سازی، شهر ایرانی - اسلامی، ۱۳۹۲ 5. Besim S. Hakim, Arabic Islamic Cities: Building and Planning Principles, Amazon.com			

سرفصل دروس دکتری رشته جغرافیا و برنامه ریزی شهری

عنوان درس:	تعداد واحد:	نوع واحد:	دروس پیش نیاز:
حکمرمایی و مدیریت یکپارچه شهری	۲	نظری	-
Governance and urban integrated management	تعداد ساعت: ۳۲	آموزش تکمیلی عملی: سفر علمی □ آزمایشگاه □ کارگاه □ سمینار □	دارد □ ندارد ■
اهداف: آشنایی دانشجویان با اصول حکمرمایی شهری و ابعاد آن و مشکلات و چالشهای مدیریت یکپارچه شهری و امکان پیاده کردن آنها در برنامه ریزی شهری			
سرفصل ها:			
۱. مفهوم مدیریت و ابعاد و عناصر و سطح مدیریت شهری ۲. سابقه مدیریت و مدیریت شهری در جهان و ایران ۳. سابقه مدیریت یکپارچه شهری در ایران و مشکلات تحقق آن ۴. مفهوم حکمرمایی و حکمرمایی خوب شهری ۵. ابعاد حکمرمایی خوب شهری ۶. رابطه بین حکمرمایی و مدیریت شهری ۷. سابقه مدیریت یکپارچه شهری در ایران ۸. موانع و مشکلات تحقق مدیریت یکپارچه شهری در ایران			
منابع اصلی:			
۱. برگ پور، ناصر، اسدی ایرج (۱۳۸۸)، مدیریت و حکمرمایی شهری، تهران، دانشگاه هنر ۲. مرتضوی، مهدی، مدیریت محلی و حکمرمایی شهری: با نگاهی به ساختار مدیریت شهری ژاپن، کره جنوبی، فرانسه و ترکیه، مرکز مطالعات و برنامه ریزی شهر تهران ف ۱۳۹۴ ۳. آیدا زرگران، حکمرمایی خوب شهری انتشارات تیس، تهران ۴. نوید سعیدی رضوانی، (۱۳۹۲)، کتاب مدیریت شهری - جلد سوم - بررسی تطبیقی نظام مدیریت شهری در کشورهای نمونه، انتشارات تیس، تهران ۵. لطیفی، غلامرضا (۱۳۹۱)، کتاب مدیریت شهری، تهران، انتشارات علم ۶. ساسان پور، فرزانه (۱۳۹۰)، مبانی پایداری توسعه کلانشهرها با تاکید بر کلانشهر تهران، تهران، مرکز مطالعات و برنامه ریزی شهر تهران ۷. نیک دیواس و دیگران (۱۳۹۵)، حکمرمایی شهری و فقر فریاد تهیدستان شهری در کشورهای در حال توسعه، مترجمان: حاتمی نژاد، حسین، رحمتی، نورالدین، شهیدی، اکرم، تهران، آذرخش. ۸. ماین پیتر وان دیک (۱۳۹۳)، مدیریت شهری از نظریه تا عمل - اداره شهرها در کشورهای در حال توسعه، مترجم: غلامرضا کاظمیان، تهران، انتشارات تیس			

9. Andrew Corbett-Nolan, chief executive, (2016), Good Governance Handbook(2016), GGI HQ/P, WWW.good-governance.org.uk/wp
10. UNITED NATION(2016), Good Governance Practices for the protection of Human rights, office of the United Nations high commissioner for human rights, <http://www.ohchr.org/Documents/Publications/GoodGovernance.pdf>
11. Klaus Bosselmann, Ron Engel and Prue Taylor (2008) Governance for Sustainability, IUCN Environmental Policy and Law Paper No. 70.

سرفصل دروس دکتری رشته جغرافیا و برنامه ریزی شهری

عنوان درس:	تعداد واحد:	نوع واحد:	دروس پیش نیاز:
برنامه ریزی راهبردی و عملیاتی شهرها	۲	نظری-عملی	-
Strategic and operational planning of cities	تعداد ساعت:	آموزش تکمیلی عملی:	دارد ■ ندارد □
	۴۸	سفر علمی □ آزمایشگاه □ کارگاه □ سمینار □	
اهداف: آشنایی دانشجویان با سطوح برنامه ریزی شهری در سطح راهبردی و عملیاتی و امکان پیاده کردن آنها در برنامه ریزی شهری			
سرفصل ها:			
۱. مفاهیم برنامه ریزی ۲. برنامه ریزی سیستمی ۳. برنامه ریزی استراتژیک ۴. سابقه برنامه ریزی استراتژیک ۵. مدل‌های برنامه ریزی استراتژیک (SWOT) ، سناریو نویسی) ۶. برنامه ریزی ساختاری - راهبردی ۷. طرح های ساختاری - راهبردی ۸. شیوه تهیه طرح های ساختاری - راهبردی ۹. برنامه ریزی عملیاتی (اصول و مراحل انجام) ۱۰. مدل‌های پایش برنامه ریزی استراتژیک (BSC)			
منابع اصلی:			
۱. فردآر، دیوید ، مدیریت استراتژیک ، پارسائیان ، علی ، دفتر پژوهشهای فرهنگی ، ۱۳۹۴. ۲. مهدی‌زاده، جواد، ۱۳۹۰، برنامه ریزی راهبردی توسعه شهری، انتشارات وزارت راه و شهرسازی. ۳. سازمان شهرداریها و دهیاریها، دستور العمل اجرایی تدوین برنامه راهبردی و عملیاتی شهرداریها ، وزارت کشور ، ۱۳۹۴ ۴. نوید سعیدی رضوانی، (۱۳۹۲)، کتاب مدیریت شهری - جلد سوم - بررسی تطبیقی نظام مدیریت شهری در کشورهای نمونه، انتشارات تیسرا، تهران 5. Barry Cullingworth, and J. Barry Cullingworth (1997) Planning in the USA: Policies, Issues, and Processes, Amazon.com			

سرفصل دروس دکتری رشته جغرافیا و برنامه ریزی شهری

عنوان درس:	تعداد واحد:	نوع واحد:	دروس پیش نیاز:
برنامه ریزی محیط زیست شهری	۲	نظری	-
Urban Environment Planning	تعداد ساعت:	آموزش تکمیلی عملی: دارد □ ندارد ■	
	۳۲	سفر علمی □ آزمایشگاه □ کارگاه □ سمینار □	
اهداف: آشنایی دانشجویان با مفهوم شهر اکولوژیک و اصولی و مبانی برنامه ریزی آن و امکان پیاده کردن آنها در برنامه ریزی شهری و همچنین آشنایی با ابعاد مختلف محیط زیست شهری و تاثیر و تاثیر آن با برنامه ریزی شهری است.			
سرفصل ها:			
۱. تعاریف و مفاهیم پایه - مبانی و مفاهیم شهر اکولوژیک ، تاریخچه شهر اکولوژیک ، ضرورت های برنامه ریزی اکولوژیک - محیط زیست - محیط زیست طبیعی - محیط زیست انسانی - محیط زیست شهری - حفاظت محیط زیست - پیامدها و چالش های زیست محیطی - آلودگی زیست محیطی - عوامل آلوده کننده محیط زیست شهری - فضای سبز - مخاطرات طبیعی - مدیریت جامع پسماند (IWM) ۲. تعاریف و مفاهیم مرتبط با برنامه ریزی و مدیریت محیط زیست - مدیریت محیط زیست - برنامه ریزی راهبردی توسعه زیست محیطی - ارزیابی اثرات زیست محیطی (EIA) - ارزیابی راهبردی محیط زیست (SEA)			
منابع اصلی:			
۱. مقیمی ، ابراهیم (۱۳۹۱)، فلسفه تغییرات محیط (بر مبنای معرفت شناسی معنوی) ، انتشارات دانشگاه تهران ، تهران ۲. ماتیو گاهن (۱۳۹۰)، شهرهای سبز (توسعه شهری و محیط زیست) ، مترجم، علی محمد خورشید دوست و مهدی ضرغامی ، انتشارات دانشگاه تبریز ، تبریز			

۳. کریستوفر جی بون و مدرس ، علی (۱۳۸۸) ، شهر ، محیط زیست و برنامه ریزی شهری ، مترجم، جمال‌الدین عقیلی ، ماندانا نوربخش ، انتشارات شهر آب ، تهران
 ۴. ایمانی جاجرمی ، حسین و دیگران ۱۳۸۱ ، مدیریت شهری پایدار ، (بررسی تجارب مشارکتی شهرداریها و شوراهای اسلامی شهرهای ایران، انتشارات سازمان شهرداریهای کشور
 ۵. تای -چی ونگ ، بلیندا یوئن ، برنامه ریزی شهر اکولوژیک (۱۳۹۲) ، مترجم ، محمد رحیم رهنما ، الهه کریمی ، انتشارات جهاد دانشگاهی ، مشهد
 ۶. زیاری ، کرامت الله و دیگران (۱۳۹۴) ، برنامه ریزی شهری با رویکرد بیو فیلک (شهر طبیعت محور)، تهران ، آراد کتاب.
 ۷. شاهسواری ، عباس (۱۳۸۷)، اکولوژی شهری (جغرافیای گیاهی شهری روستایی) ، انتشارات دانشگاه بوعلی سینا ، همدان
8. Peter Calthorpe (1993), The Next American Metropolis: Ecology, Community, and the American Dream, Amazon.com
 9. Jared Green (2015),Designed for the Future: 80 Practical Ideas for a Sustainable World,Amazon.com.

سرفصل دروس دکتری رشته جغرافیا و برنامه ریزی شهری

عنوان درس:	تعداد واحد:	نوع واحد:	دروس پیش نیاز:
سیاستهای کاربری زمین و مسکن شهری در ایران	۲	نظری	-
Urban land use and housing policies in Iran	تعداد ساعت:	آموزش تکمیلی عملی: ☐ دارد ☐ ندارد	
	۳۲	سفر علمی ☐ آزمایشگاه ☐ کارگاه ☐ سمینار ☐	
اهداف: آشنایی دانشجویان با مفاهیم سیاستهای اساسی تامین مسکن، ارایه زمین، تامین خدمات و تامین وام و کاربری زمین و امکان یکپارگی آنها در برنامه ریزی شهری.			
<u>سرفصل ها:</u> ۱. اهمیت مسکن در برنامه ریزی شهری ۲. اقدامات اساسی در برنامه ریزی مسکن و تسهیلات مربوطه ۳. سیاستهای تامین مسکن در جهان ۴. سیاستها و مسایل مسکن در ایران ۵. سیر تحولات مسکن در ایران ۶. معماری مسکن در در بافت قدیمی شهرهای ایران ۷. خانه سازی در اقلیم های متفاوت ایران ۸. نقدی بر نظریه خودیاری در سیاست مسکن ۹. اهمیت و نقش بانک زمین در برنامه ریزی مسکن			
<u>منابع اصلی:</u> ۱. محمدعلی عیدی - سیما مهدیزادگان - فرزانه کرد (۱۳۹۰)، شش دهه برنامه ریزی مسکن در ایران (۱۳۲۷-۱۳۸۷)، مرکز تحقیقات ساختمان و مسکن، وزارت راه و شهرسازی، کتاب فروشی مهرگان، تهران ۲. پور محمدی، محمد رضا (۱۳۹۵)، کاربری اراضی شهری، انتشارات مهرگان، تهران ۳. پاک زاد، جهانشاه (۱۳۹۳)، سیر اندیشه ها در شهرسازی، آرمانشهر، تهران ۴. زیاری، کرامت الله (۱۳۸۸)، برنامه ریزی کاربری اراضی شهری، انتشارات دانشگاه تهران، تهران 5. Francis Stuart Chapin, Edward John Kaiser (1979), Urban land use planning, USA, University of Illinois Press, 6. Philip Berke (2006), Urban Land Use Planning, University of Illinois Press			

سرفصل دروس دکتری رشته جغرافیا و برنامه ریزی شهری

عنوان درس:	تعداد واحد:	نوع واحد:	دروس پیش نیاز:
نقش مدیریت و برنامه ریزی محلی در مشارکت و توسعه شهری	۲	نظری	-
Role of local management and planning in urban development and participation	تعداد ساعت: ۳۲	آموزش تکمیلی عملی: سفر علمی □ آزمایشگاه □ کارگاه □ سمینار □	دارد □ ندارد ■
اهداف: آشنایی دانشجویان با مفاهیم برنامه ریزی و سطوح برنامه ریزی و به ویژه تحلیل نقش و جایگاه برنامه ریزی در سطح محلی در مشارکت شهروندان و توسعه شهری است.			
<u>سرفصل ها:</u> ۱. مفاهیم و سطوح برنامه ریزی (ملی، منطقه ای و محلی) ۲. مفاهیم شهر و شهرک و شهرهای کوچک و برنامه ریزی در شهرهای کوچک ۳. تقسیمات داخلی شهرها و مفاهیم منطقه، ناحیه، محله ۴. سطوح مدیریت ملی، منطقه ای و محلی ۵. ویژگیها و معیارهای برنامه ریزی محلی ۶. انواع و الگوهای مشارکت به ویژه مشارکت محلی در توسعه شهری			
<u>منابع اصلی:</u> ۱. سعیدی شهروز، مینا، (۱۳۹۱)، حکمروایی شهری و مشارکت محله ای، تپسا ۲. توری نشاط، سعید (۱۳۹۳)، تسهیلگری فرآیندهای اجتماع محور در کاهش فقر شهری، برگ زیتون، تهران، ۳. عابدی، سید عابدین، مزاری، عادل (۱۳۹۴)، راهکارهای مشارکت مردم در مدیریت شهری، شهرداری تهران، تهران ۴. مدنی، سعید (۱۳۸۹) جماعت گرایی و برنامه های جماعت محور، تهران، چاپ اول، انتشارات یا داوران ۵. سازمان نوسازی شهر تهران (۱۳۹۳)، مجموعه کتابهای انوماسازی و توسعه محلی، موسسه نشر شهر، تهران			

سرفصل دروس دکتری رشته جغرافیا و برنامه ریزی شهری

عنوان درس:	تعداد واحد:	نوع واحد:	دروس پیش نیاز:
مدیریت مخاطرات شهری	۲	نظری	-
Urban hazards management	تعداد ساعت:	آموزش تکمیلی عملی: ☐ دارد ☒ ندارد	
	۳۲	سفر علمی ☐ آزمایشگاه ☐ کارگاه ☐ سمینار ☐	
اهداف: آشنایی دانشجویان با مفاهیم سازه، انواع سوانح و بحرانها شهری، منشاء بحرانها و مدیریت بحران و راه های مقابله با بحرانها است.			
سرفصل ها: ۱. مفهوم مخاطره، حادثه، بحران، ۲. طبقه بندی انواع مخاطرات شهری ۳. منشاء مخاطرات (طبیعی، انسانی) ۴. مفهوم مدیریت مخاطرات ۵. وظایف مدیران شهری برای مدیریت مخاطرات ۶. واکنش در مقابل مخاطرات ۷. طراحی عملیات در مدیریت مخاطرات ۸. اجرای عملیات در مدیریت مخاطرات ۹. آینده نگری، پیش بینی و آمادگی ۱۰. تجارب جهانی و داخلی در زمینه مدیریت مخاطرات			
منابع اصلی: ۱. بیرویدیان، نادر (۱۳۸۵)، مدیریت بحران (اصول ایمنی در حوادث غیر منتظره)، مشهد، جهاد دانشگاهی ۲. کاظمی، ع.ا. (۱۳۶۶)، مدیریت بحرانهای بین المللی، تهران، انتشارات دفتر نشر فرهنگ اسلامی، ۳. مقیمی، ابراهیم (۱۳۹۴)، دانش مخاطرات، انتشارات دانشگاه تهران، تهران. ۴. عبدالحی، مجید، (۱۳۸۰)، مدیریت بحران در نواحی شهری، تهران، انتشارات سازمان شهرداری ها و دهیاری های کشور ۵. رحیمی، محسن (۱۳۹۳)، مدیریت بحران و سوانح شهری، تهران، انتشارات رامن سخن، ۶. اسمیت کیت، مخاطرات محیطی، ترجمه شاپور گودرزی نژاد و ابراهیم مقیمی، انتشارات سمت، چاپ چهارم، ۱۳۹۱ 7. KjellSkylstad (2016) Editorial: Urban Crisis Management – New Research Challenges, University of Oslo, Department of Musicology, Norway			

پایان برنامه در ۲۰ صفحه

